24.10.2019

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020: Lapsiin investoiminen on vaikuttavaa ja kestävää kehityspolitiikkaa

Pelastakaa Lasten lausunto ulkoasiainvaliokunnalle kansainvälisestä kehitysyhteistyöstä 24.10.2019

- **Kehityspolitiikan ja kehitysrahoituksen lapsivaikutuksia on jatkossa ryhdyttävä arvioimaan johdonmukaisesti.** Hallitusohjelmassa sitoudutaan arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia. Tämä on tärkeää, jotta ymmärretään, miten lapsen oikeudet on huomioitu sekä millaisia hyötyjä ja haittoja lapsiin kohdistuvista päätöksistä aiheutuu, myös haavoittavassa asemassa oleville lapsiryhmille.

- **Lapsen oikeuksien ja lapsiin investoimisen vahvistaminen tukisivat Suomen kehityspolitiikan painopisteitä ja pitkän aikavälin tuloksellisuutta.**

- Pelastakaa Lapset on tyytyväinen, että kehitysrahoitusta lisätään hallituksen talousarvioesityksessä. **On tärkeää, että eduskunta antaa vahvan tukensa 0,7 % kehitysrahoitustason saavuttamisesta viimeistään vuoteen 2030 mennessä.**

- **Kasvavista tarpeista huolimatta talousarvioesityksessä ei lisätä humanitaarisen avun määrää.** Pelastakaa Lapset on erityisen huolissaan lasten suojelun ja koulutuksen kroonisesta alirahoituksesta humanitaarisissa operaatioissa.

Kehityspolitiikan ja kehitysrahoituksen lapsivaikutukset on arvioitava

Lapset muodostavat suuren osan kehitysmaiden väestöstä – he tulevat määrittämään näiden maiden tulevaisuuden. Esimerkiksi kaikissa Suomen kahdenvälisissä kumppanimaissa Afrikassa alle 15-vuotiaiden lasten osuus väestöstä on yli 40 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että **kehityspolitiikka on mitä suurimmissa määrin lapsen oikeuksien toteutumiseen vaikuttavaa politiikkaa.**

Lapsen varhaiset kokemukset ovat monella tapaa ratkaisevan tärkeitä hänen kasvulleen ja kehitykselleen. Kaikilla lapsilla on oikeus jäädä henkiin ja kehittyä kykyjensä ja voimavarojensa mukaisiksi upeiksi, ainutkertaisiksi ihmisiksi. Heitä ei tule syrjiä. Lapsilla on myös oikeus saada parasta mahdollista tukea ja palvelua.

Haavoittavassa asemassa olevien lasten tukeminen varhaisessa iässä parantaa vanhempana koulutustasoa, terveydentilaa, sosiaalisia taitoja, taloudellista tuottavuutta ja toisaalta vähentää rikollisuutta. **Lapsen oikeuksien turvaaminen ja lapsiin investoiminen on vaikuttavaa ja kestävää politiikkaa niin kotimaassa kuin kehitysyhteistyössä.** Nämä ovat sosiaalisia investointeja, jotka ovat tuottavia myös kansantalouden näkökulmasta.[1]

Hallitusohjelmassa todetaan: *”Hallitus sitoutuu arvioimaan päätösten lapsivaikutuksia, edistämään lapsibudjetointia, lasten hyvinvoinnin tietopohjan vahvistamista sekä lasten ja nuorten osallisuutta.”* **Huomioiden kehitysrahoituksen kokoluokan ja kohdemaiden lapsiväestön merkittävän osuuden kohdemaissa, on välttämätöntä, että lapsivaikutusten arviointi ulotetaan koskemaan myös kehityspolitiikkaa ja kehitysrahoitusta.**

Lapsivaikutusten arviointi on erilaisten päätösten ja toimenpiteiden yhteydessä tehtävää lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakointia ja seurantaa: miten lapsen oikeudet toteutuvat ja millaisia hyötyjä tai haittoja lapsiin kohdistuvilla päätöksillä ja toiminnalla aiheutetaan? Lapsivaikutusten arviointia voi käyttää esimerkiksi palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen sekä lapsiväestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.[2]

Tuloksellisen toiminnan takaamiseksi lapsen oikeuksien ja tasavertaisten osallistumismahdollisuuksien parantamiselle on asetettava selkeät tavoitteet sekä indikaattorit, joita tulee seurata. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tulee olla osa kehitysyhteistyöhankkeiden suunnittelua, seurantaa ja arviointia. Lisäksi lapsen oikeuksien ja aseman edistämisen rahoitus on tarpeellista tuoda näkyväksi budjettitasolla ja sen seuranta tulee sitoa selkeisiin tavoitteisiin.

Lapsen oikeuksien vahvistaminen ja lapsiin investoiminen tukee Suomen kehityspolitiikan painopisteiden sekä läpileikkaavien teemojen toteuttamista.

On tärkeää, että **tyttöjen oikeuksien puolustaminen** ankkuroidaan selkeästi YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen. Se on laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus ja tarjoaa vahvan oikeusperustaisen pohjan tyttöjen oikeuksien edistämiselle.

Kestävän muutoksen aikaansaaminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta kriittisiin kysymyksiin, kuten väkivaltaan, syrjintään ja lapsiavioliittoihin edellyttää muutosta käyttäytymismalleihin. Tällaisen muutoksen aikaan saaminen vaatii huomion kohdistamista myös poikiin, jotta negatiiviset mieheyden mallit eivät siirtyisi eteenpäin. Ja vastaavasti tämän on vaikea nähdä onnistuvan, mikäli esimerkiksi kova ruumiillinen kurittaminen voi jatkua. Lapsen oikeuksien sopimus tarjoaa kokonaisvaltaisen perustan, joka ohjaa valtioita puuttumaan näihin oikeusrikkomuksiin.

Vastaavasti **ilmastokestävyyden parantaminen** kehitysmaissa vaatii lasten ja heidän yhteisöjensä resilienssin parantamista, koska lapset muodostavat erittäin suuren osuuden pahimmassa ilmastoriskissä olevien maiden väestöstä. Esimerkiksi lapsilähtöisestä katastrofisvalmiuden parantamisesta on hyviä kokemuksia.[3]

---

[1] James J. Heckman: Four Big Benefits of Investing in Early Childhood Development. https://heckmanequation.org/www/assets/2017/01/F_Heckman_FourBenefitsInvestingECDevelopment_022615.pdf; Kai Kaila et al: ”Köyhyys aiheuttaa lapsille toksista stressiä”. https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000006019428.html

[2] THL: Lapsivaikutusten arviointi https://thl.fi/en/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/miten_arvioida/lapsivaikutusten_arviointi

[3] Esimerkiksi https://www.preventionweb.net/files/3820_CHLDRR.pdf ja https://resourcecentre.savethechildren.net/node/10078/pdf/humanitarian_booklet_-_children_resilience_low_res.pdf

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children

Humanitaarista rahoitusta tarvitaan lisää

Pelastakaa Lapset on tyytyväinen, että kehitysrahoitusta lisätään hallituksen talousarvioesityksessä. Vuoden 2020 kehitysyhteistyömäärärahojen tasoksi arvioidaan tässä talousarvioesityksessä noin 0,41 % bruttokansantulosta. **On tärkeää, että eduskunta antaa vahvan tukensa 0,7 % kehitysrahoitustason saavuttamisesta viimeistään vuoteen 2030 mennessä ja, että hallitus jatkaa kehitysrahoituksen korotuksia tulevissa budjeteissa.**

Kasvavista tarpeista huolimatta **hallituksen talousarvioesityksessä ei lisätä humanitaarisen rahoituksen määrää.** Kansainvälisen humanitaarisen rahoituksen tarpeesta vain 61 % pystytään täyttämään.[4]

Suuri osa humanitaaristen kriisien kärsijöistä on lapsia. Joka viides lapsi maailmassa – 420 miljoonaa lasta – elää konfliktialueella.[5] Pelkästään humanitaarisen suojelun tarpeessa on tällä hetkellä 50 miljoonaa lasta.[6] Kiireellistä apua koulutuksen järjestämiseen tarvitsee 75 miljoonaa lasta 35 kriisimaassa.[7]

Lapset ovat kriisitilanteissa kaikkein haavoittavimmassa asemassa. Konflikti- ja katastrofitilanteissa lastensuojeluongelmat ja perheiden vahingolliset selviytymiskeinot lisääntyvät. Tämä tarkoittaa esimerkiksi perheväkivallan, seksuaaliväkivallan, lapsityön ja lapsiavioliittojen määrän lisääntymistä. Tuoreen selvityksen mukaan kuitenkin vain 0,5 % humanitaarisesta rahoituksesta kohdistuu lasten suojeluun.[8]

Humanitaarisessa kontekstissa ja konfliktitilanteissa lasten suojelu ja koulutus ovat myös erityisiä investointeja tulevaisuuteen ja kestävään kehitykseen**.** Humanitaarisen avun pitää alusta asti pyrkiä rakentamaan perustaa paremmalle, kestävälle tulevaisuudelle.

Suomen tulee jatkossa toimia kansainvälisillä foorumeilla aktiivisesti vahvistaakseen lasten suojelun ja koulutuksen roolia osana humanitaarisia operaatioita ja vaikuttaa sen puolesta, että lasten suojelu tunnustetaan täysimääräisesti henkiä pelastavaksi toiminnaksi ja integroidaan osaksi kaikkea humanitaarista ohjelmointia.

Koulutus konflikteissa ja kriiseissä: Suomi mukaan Education Cannot Wait -rahaston tukemiseen

Edellisen hallituksen pohjatyön jälkeen uudessa hallitusohjelmassa nostetaan laadukas koulutus Suomen kehityspolitiikan painospistealueeksi. Maailmanlaajuinen tarve opetuksen laadun parantamiseksi on

[4] Global humanitarian assistance report 2019: http://devinit.org/post/global-humanitarian-assistance-report-2019/
[5] Pelastakaa Lapset: Loppu sodalle lapsia vastaan -raportti (2019): https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/kampanjat/loppu-sodalle-lapsia-vastaan/nykytila/
[6] Global Protection Cluster: Review of Child 'Protection, Positioning and Localisation' (2018): http://www.globalprotectioncluster.org/wp-content/uploads/6.-CP-AoR-HNO-and-HRP-Baseline-2018-CP-Positioning-and-Visibility-of-Localisation.pdf
[7] Education Cannot Wait (2019): https://www.educationcannotwait.org/the-situation/
[8] Save the Children 2019: UNPROTECTED: crisis in humanitarian funding for child protection https://resourcecentre.savethechildren.net/node/15501/pdf/child-protection-funding-report-web.pdf

akuutti. Vaikka yhä useampi lapsi ja nuori kehitysmaissa pääsee kouluun, 60 prosenttia ei opi siellä edes perustaitoja. Suomella on paljon annettavaa laadukkaaseen koulutukseen tähtäävässä työssä.

Maailmassa on kaksi keskeistä kansainvälistä koulutusalan toimijaa ja oppimisen kriisin ratkaisujen rahoittajaa: Global Partnership for Education ja Education Cannot Wait. Tukemalla ja osallistumalla aktiivisesti rahastojen toimintaansa Suomi saa kutsun keskeisiin kansainvälisiin keskusteluihin, mikä mahdollistaa Suomen kansainvälisen koulutusprofiilin nostamisen ja vaikuttamisen.

Education Cannot Wait -rahasto (ECW), joka on suunnattu opetuksen humanitaariseen rahoitukseen ja kriisialueille, kerää nyt lisärahoitusta. Rahaston perustamisen pontimena oli se, että vain 2-3 % humanitaarisesta rahoituksesta on mennyt opetukseen ja koulutukseen.

ECW:n rahoitukseen osallistuminen olisi hyvä ja näyttävä mahdollisuus Suomelle profiloitua yhtenä kansainvälisen koulutusalan toimijana ja kertoa mitä Suomen uusi kehityspolitiinen painopistealue konkreettisesti tarkoittaa.

Esimerkiksi 10 miljoonan euron kertalahjoituksella tai noin 3 miljoonan vuosituella kolmen vuoden aikana Suomi pystyisi osaltaan edesauttamaan konflikteista ja katastrofeista kärsivien lasten ja nuorten kouluun pääsyä.

Kansalaisjärjestöjen tekemä työ on tehokasta ja tuloksellista

Ulkoministeriön teettämien evaluaatioiden mukaan järjestöjen työ on tehokasta ja tavoittaa erityisen haavoittavassa asemassa olevia ihmisiä.[9] Hyvien evaluaatiotulosten pitää vaikuttaa myös kehitysrahoituksen painopisteisiin. **Suomen on vahvistettava kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ohjaamalla hallitusohjelman mukaisesti 15 % kehitysrahoituksesta kansalaisjärjestöjen tekemään työhön.** Nyt käsittelyssä olevassa talousarvioesityksessä tämä ei vielä toteudu.

- Järjestöjen työ on kustannustehokasta ja tuloksellista
- Järjestöt tavoittavat haavoittavimmassa asemassa olevat ryhmät
- Järjestöt operoivat hauraissa ympäristöissä, jonne on muuten vaikea saada apua
- Järjestöt ovat ketteriä
- Esimerkiksi YK-järjestöt joka tapauksessa kanavoivat omaa rahoitustaan järjestöjen kautta
- Kansalaisyhteiskunnan tukeminen on Suomen kehityspolitiikan painopiste

Suomen Pelastakaa Lasten esimerkki tuloksellisesta työstä on lapsilähtöinen sosiaaliturva. Tällä lapsiin kohdistuvalla investoinnilla pystytään saamaan aikaan kestäviä kehitysvaikutuksia. Lapsilähtöistä sosiaaliturvaa voidaan edistää monin tavoin, mutta tyypillisesti perheiden joko valtiolta tai järjestön kautta saama käteisavustus yhdistetään vanhemmuuden tukemiseen. Tavoitteena on varmistaa, että sosiaaliturva parantaa lasten hyvinvointia ja tilannetta perheissä.

Interventiolla on kokonaisvaltainen vaikutus lasten elämään ja tulevaisuuteen. Käteisavustus lievittää perheen köyhyyttä ja vanhemmuuden tuen avulla varmistetaan, että raha myös auttaa ja kohtaa lasten tarpeet. Lapsilähtöisellä sosiaaliturvalla on onnistuttu tehokkaasti parantamaan lasten ravitsemusta ja

[9] Kehityspolitiikan tulosraportti 2018, s. 67

terveyttä sekä lisäämään heidän koulunkäyntiään. Samalla lasten riski joutua hyväksikäytön ja kaltoinkohtelun uhriksi on pienentynyt.[10]

Vanhemmuuden tuen kautta pystytään vaikuttamaan yhteisöissä vallitseviin sosiaalisiin normeihin vahvistamalla lasten ja vanhempien vuorovaikutusta. Esimerkiksi Pelastakaa Lasten Intian, Nepalin, Filippiinien ja Somalian ohjelmien tulokset viittaavat siihen, että lapsiin kohdistuva kuritusväkivalta on vähentynyt kolmanneksella.[11]

Pelastakaa Lasten toteuttamat sosiaaliturvahankkeet pyrkivät alusta lähtien kestävyyteen vahvistamalla kansallisia sosiaaliturvajärjestelmiä. Tavoitteena ei ole rakentaa vaihtoehtoisia järjestelmiä vaan linkittyä olemassa oleviin sosiaaliturvaohjelmiin ja tehdä läheistä yhteistyötä paikallisten ja kansallisten viranomaisten kanssa.

Lisätietoja:

Tapio Laakso
Pelastakaa Lapset
p. 050 325 0074
tapio.laakso@pelastakaalapset.fi

Pelastakaa Lapset ry on vuonna 1922 perustettu, poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, joka tukee erityisesti vaikeissa oloissa eläviä lapsia ja pyrkii edistämään lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa ja maailmalla. Pelastakaa Lapset on osa Save the Children –järjestöä, joka toimii lasten hyväksi yli 120 maassa. Visionamme on maailma, jossa toteutuu jokaisen lapsen oikeus elämään, suojeluun, kehittymiseen ja osallistumiseen. Tehtävänämme on parantaa sitä tapaa, jolla lapsia kohdellaan sekä saada aikaan välittömiä ja pysyviä parannuksia lasten elämään.

[10] Esimerkiksi Save the Children 2019: A Quantitative Pre- and Post-assessment Study of a Parenting Intervention linked to the Palanhar Yojana in Dungarpur, India
[11] Save the Children Finland 2019: International programme Annual Report 2018.